

Seçili Ülkeler Üzerine Haftalık Menşe Ülke Bilgisi (MÜB) Güncellemesi**29 Mart – 4 Nisan 2025****İçindekiler**

Demokratik Kongo Cumhuriyeti.....	2
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	2
Sivil Toplum Kuruluşları.....	3
Irak.....	4
Sivil Toplum Kuruluşları.....	4
Medya	4
İran	6
Sivil Toplum Kuruluşları.....	6
Medya	6
Orta Afrika Cumhuriyeti	8
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	8
Medya	8
Somali	9
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	9
Medya	9
Araştırma Kurumları.....	10
Sudan	11
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	11
Devlet Kurumları	12
Medya	12

Demokratik Kongo Cumhuriyeti

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Kurum Dışı Bölgesel Güncelleme #10; Güney Afrika Bölgesi; Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin Doğusunda Durum, 4 Nisan 2025:**

<https://reliefweb.int/attachments/7660aa1a-42d9-449b-93ff-7a6a15c37d9e/10%20DRC%20Situation%20External%20Update%20%2310%20-%2004%20April%202025%20Final.pdf>

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (UNHCR) Demokratik Kongo Cumhuriyeti'ndeki koruma takip faaliyetleri, sivillere yönelik endişe verici düzeyde şiddet ve istismarı ortaya koymaya devam etmektedir. Silahlı gruplar, Masisi, Rutşuru, Nyiragongo, Goma, Lubero, Uvira ve Fizi dahil olmak üzere pek çok bölgede aktiftir. Bu bölgelerden insan kaçırma, cinsel şiddet, haraç ve hedefli öldürmelere dair raporlar gelmeye devam etmektedir. Devam eden güvensizliğe ek olarak misilleme saldırılarına, silahlı grupların kontrolündeki geçiş noktalarındaki geçiş ücretlerinde yaşanan artışa ve nüfus gruplarının yerinden edilmesine yol açan çatışmaların yeniden başlamasına karşı endişeler ortaya çıkmıştır.

- **Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (UN SC), Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde ve Bölgede Barış, Güvenlik ve İş Birliği Çerçevesinin Uygulamaya Konması; Genel Sekreterin Raporu [S/2025/202], 1 Nisan 2025:**

<https://undocs.org/S/2025/202>

Rapor, Güvenlik Konseyi'nin, Genel Sekreter'den Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde ve Bölgede Barış, Güvenlik ve İş Birliği Çerçevesi kapsamındaki taahhütlerin uygulamaya konması ve bölgedeki geniş çaplı güvenlik durumuyla bağlantıları üzerine altı ayda bir raporlama talep ettiği 2765 sayılı kararı (2024) takiben sunulmuştur. Bir önceki rapordan (S/2024/700) bu yana gözlemlenen barış ve güvenlik gelişmelerine genel bir bakış sunan rapor, 16 Eylül 2024 – 27 Mart 2025 aralığını kapsamaktadır.

Büyük Göller bölgesinin çeşitli kesimlerinde, özellikle de Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusundaki güvenlik durumunda ciddi bir gerileme yaşanmıştır. Kuzey Kivu'da, Ruanda Silahlı Kuvvetleri (RDF) tarafından desteklenen 23 Mart Hareketi (M23), Ocak ayında saldırılarını artırarak 23 ve 28 Ocak 2025 tarihlerinde Sake ve Goma'nın kontrolünü ele geçirmiştir. Demokratik Kongo Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetleri (FARDC), Güney Afrika Kalkınma Topluluğu Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde Kalkınma Misyonu (SAMIDRC), Burundi Silahlı Kuvvetleri (FDNB) ve diğer yabancı ve yerel silahlı gruplar tarafından desteklenmiştir.

- **Birleşmiş Milletler Küresel İletişim Birimi (UN DGS), Demokratik Kongo Cumhuriyeti: İnsan Hakları Konseyi, doğuda silahlı grupların sivilleri hedef almasıyla şiddet tırmandığını öğrendi, 1 Nisan 2025:**

<https://news.un.org/en/story/2025/04/1161771>

Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde, şiddetin yükünü siviller taşımaya devam etmektedir. 1 Nisan 2025 Salı günü, İnsan Hakları Konseyi'ne, sadece son iki ayda, Kuzey ve Güney Kivu'da 602 kişinin yargısız infaz kurbanı olarak kaydedildiği aktarılmıştır.

Ruanda destekli 23 Mart Hareketi (M23) dahil olmak üzere silahlı gruplar, tüm çabalara rağmen büyük kazanımlar edinmiş, Goma ve Bukavu gibi bölgeleri ele geçirerek toplu yerinden edilmelere yol açmıştır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri Yardımcısı Nada Al-Nashif, Ocak'tan beri

bildirilen vakalarda %270'lik bir sıçrama yaşandığını belirterek çatışmayla bağlantılı cinsel şiddetin "çatışmanın tüm taraflarınca gerçekleştirildiği" uyarısında bulunmuştur.

- **Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), *Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin Doğusunda Durum; Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin Doğusunda Yerinden Edilmeye Genel Bakış; 31 Mart 2025 itibarıyla, 1 Nisan 2025:***

<https://data.unhcr.org/en/documents/download/115442>

2024 yılının bitiminden bu yana, Güney ve Kuzey Kivu'da güvenlik ve insani durum hızla kötüleşmiş, sivil kayıpları ve toplu yerinden edilmelerin yanı sıra uluslararası insani hukuk ihlalleri yaşanmıştır. Yağmalama ve kısıtlı erişim, insanlı operasyonlarda ciddi kesintiye yol açarak pek çok kişiyi temel hizmetlerden mahrum bırakmıştır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), sivillerin güvenliğine, insani erişime ve hareket özgürlüğü ve güvenlik arama haklarına saygı duyulması çağrısında bulunmaktadır. 14 Şubat 2025 tarihinden bu yana, Burundi'ye geçen sığınmacı sayısında ciddi bir artış yaşanmıştır. 31 Mart 2025 itibarıyla, uluslararası korumaya ihtiyaç duyan 70,000'den fazla kişi ülkeye giriş yapmıştır. Burundi hükümetini desteklemek amacıyla UNHCR, güvenlik arayışıyla ülkeye giren kişilerin kayıt işlemlerinin gerçekleştirilmesini beklerken ihtiyaç duydukları desteği alabilmelerini sağlamak adına ortaklarla iş birliği içerisinde çalışmaktadır. Kriz öncesinde, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde halihazırda bulunan 6.7 milyon ülke içinde yerinden edilmiş kişinin yanı sıra ülke, 520,000 mülteciye ev sahipliği yapmaktaydı. Kongo dışında işe 1.1 milyon Kongolu mülteci bulunmaktadır.

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Sınır Tanımayan Doktorlar (MSF), *Siviller ve MSF ekipleri, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin Walikale bölgesinde şiddetin içinde sıkışıp kaldı, 2 Nisan 2025:***

<https://www.msf.org/civilians-and-msf-teams-trapped-violence-walikale-drc>

Demokratik Kongo Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetleri (FARDC) ve 23 Mart Hareketi (M23)/AFC silahlı grupları ve müttefikleri arasında, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin Kuzey Kivu bölgesinde tırmanan şiddet, 19 Mart 2025 tarihinde Walikale şehrine ulaşmıştır. Sınır Tanımayan Doktorlar (MSF) personeli, şiddet nedeniyle operasyonlarının merkezi olarak işlev gören yerel bir hastaneyi terk edememektedir.

Durum, son günlerde kötüleşmeye devam etmiştir. Şiddet, kişilerin sağlık hizmetlerine erişimini ciddi şekilde etkilemiştir. Topluluğun %80'i, bombardıman sesleri duymaları ve çatışmalardan korkmaları sonucu şehirden kaçmıştır. Walikale genel hastanesine 700'den fazla ülke içinde yerinden edilmiş kişinin sığınmış olması da MSF'nin üssünde halihazırda kısıtlı tıbbi kaynakların kaldırabileceğinden fazla bir yük oluşturmaktadır.

Irak

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Irak'ta Barışı Sağlama Merkezi (EPIC), Irak Güvenlik ve İnsani İzleme (ISHM): 27 Mart - 3 Nisan 2025, 3 Nisan 2025:**

<https://enablingpeace.org/ishm488/>

28 Mart 2025 tarihinde, Güvenlik Medya Hücresi, Irak F-16 jetlerinin, Enbar çölündeki bir sığınağa düzenledikleri saldırıda bir grup Irak-Şam İslam Devleti (İŞİD) militanını hedef aldığını belirtmiştir. Raporda, ikincil patlamalara yol açmasından silah zulalarını vurduğu anlaşılan hava saldırısında en az iki militanın öldürüldüğü de aktarılmıştır. 31 Mart 2025 tarihinde, Basra vilayetindeki güvenlik kaynakları, vilayet başkentinin güneybatısındaki al-Zubeir ilçesinde, al-Bazzoun aşiretlerinin üyeleri arasında çatışmalar yaşandığını belirtmiştir. Çatışmalarda bir kişi ölürken en az sekiz kişi yaralanmıştır. Kuzeybatıdaki Divaniye vilayetinde ise al-Shanafiyyah ilçesinin al-Hard bölgesinde yaşanan bir aşiret çatışmasında beş kişinin öldüğü ve birden fazla kişinin yaralandığı bildirilmiştir.

Bağdat Operasyonlar Komutanlığı'nın belirttiği üzere, 31 Mart 2025 tarihinde, SUV tipi araçlara binen bir grup kişi, eski parlamento mensubu Haider al-Mulla'nın, Bağdat'ın batısındaki al-Amiriyah mahallesinde bulunan ofisine saldırmıştır. Komutanlık, saldırganların ofisin camlarını kırdığını ve olay yerinden kaçmadan önce güvenlik kamerası kayıtlarını aldığını eklemiştir. Kimliklerini tespit eden güvenlik kuvvetlerinin peşlerine düşmesinin ardından saldırganların teslim olduğunu belirten Komutanlık, kimlik bilgilerini açıklamamıştır.

Medya

- **Mimeta, Irak'ta Sanatçılara Yönelik Sansür ve Taciz, 3 Nisan 2025:**

<https://www.mimeta.org/mimeta-news-on-censorship-in-art/2025/4/3/censorship-and-harassment-of-artists-in-iraq>

Mimeta'ya göre Irak hükümeti, kamu ahlakını ve toplumsal değerleri koruma bahanesiyle Balleggh platformu ("bildirim") gibi mekanizmalar, belirsiz ahlak kanunları ve siyasi nitelikli sansürler uygulamaya koymuştur. Bu tedbirler sanatsal özgürlüğü sistematik olarak baltalamış, kamusal alanı daraltmış ve yaratıcılığın suç sayıldığı bir ortam oluşturmuştur. Makalede kilit olaylara, sistematik eğilimlere ve Irak'ın kültür ortamına yönelik kısıtlamaların geniş çaplı sonuçlarına yer verilmektedir.

- **Rudaw, Irak, Suriye'nin al-Hol kampından yaklaşık 700 Iraklıyı ülkeye döndürdü, 2 Nisan 2025:**

<https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/020420251>

Bir sözcünün 2 Nisan 2025 tarihinde Rudaw'a aktardığına göre Irak hükümeti, Irak-Şam İslam Devleti (İŞİD) ile bağlantılı yaklaşık 700 Iraklıyı, geçtiğimiz günlerde Kürt kontrolündeki kuzey Suriye'den (Rojava) ülkeye döndürmüştür. Irak Göç ve Ülke İçinde Yerinden Edilmiş Kişiler Bakanlığı Sözcüsü Ali Abbas, "Geri dönen kişiler 168 aile, yani 681 kişiden oluşmaktadır," açıklamasında bulunmuştur. Ancak Irak hükümeti, al-Hol'dan tam olarak kaç kişinin döndüğünü ve hala al-Hol'da bulunan Iraklıların net sayısını paylaşmamıştır. Abbas, kampta 16,000 civarında Iraklının kaldığını öngörürken Irak Milli Güvenlik Danışmanlığı'nda görevli danışman Saad al-Jayashi, geçtiğimiz ay Rudaw'a, sayının 14,000'in üzerinde olduğunu söylemiştir.

- **Arab News, Irak'ta baltalı bir adamın Süryani yeni yıl geçidine saldırması sonucu üç kişi yaralandı, 1 Nisan 2025:**

<https://www.arabnews.com/node/2595616/middle-east>

Görgü tanıklarının ve bölge yetkililerinin belirttiği üzere Süryani Hristiyanların 1 Nisan 2025 Salı günü, Duhok kentinde düzenledikleri kutlama geçidine baltalı bir adam saldırmış ve üç kişiyi yaralamıştır. Her yıl 1 Nisan’da düzenlenen geçide Irak ve yurt dışından binlerce Süryani katılmış ve Süryani bayraklarını sallayarak ve geleneksel renkli kıyafetlerini giyerek Irak’ın kuzeyindeki Duhok boyunca yürümüştür. Görgü tanıkları, kimliği resmi olarak tespit edilmemiş saldırganın İslami sloganlar atarak kalabalığa doğru koştuğunu belirtmiştir.

İran

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Kürt İnsan Hakları Ağı (KHRN), Mart 2025 Aylık Raporu, 1 Nisan 2025:**

<https://kurdistanhumanrights.org/en/news/2025/04/01/monthly-report-of-march-2025>

Kürt İnsan Hakları Ağı (KHRN), aylık raporunda, Kürt bölgesindeki insan hakları ihlali vakalarını ve İran'ın farklı eyalet ve şehirlerinde Kürt vatandaşların haklarının ihlal edildiği olayları vurgulamaktadır. Bu raporda, 1 Mart – 31 Mart 2025 tarihleri arasında yaşanan, KHRN'nin kendi kaynakları ve doğrulama mekanizmaları aracılığıyla kaydettiği ve raporladığı olaylara yer verilmiştir. Rapora göre İran, Arshad Farzadband adlı bir mahkûmu, “kasıtlı cinayet” suçundan Urumiye Merkez Cezaevi'nde idam ederken Mart ayının ikinci yarısında, İran sınır muhafızları tarafından en az bir adam öldürülürken bir diğeri, Bane ve Seles Babacani sınır bölgelerinde kolberlik yaptığı sırada geçirdiği kaza sonucu hayatını kaybetmiştir.

Aynı rapora göre Mogammad Hosseinzadeh adlı bir sivil, aynı raporlama döneminde İran polisi tarafından öldürülürken Kirmanşahlı 38 yaşındaki Kürt vatandaş Kamran Kazemi, Cezai Soruşturma Biriminin Urumiye'deki gözaltı merkezinde tutulduğu sırada şüpheli biçimde hayatını kaybetmiştir. Yine raporda bildirildiği üzere Mart ayında, İran kuvvetleri en az 59 kişiyi tutuklamış ve bu kişilerden en az iki çarptırıldıkları cezaları çekmek üzere cezaevine gönderilmiştir. Raporlama döneminde, İran mahkemeleri, en az iki siyasi mahkûmu (Hatem Ozdemir ve Hamid Hosseinneshad Heidarlanlou) “Tanrı'ya karşı düşmanlık” (moharebeh) ve “silahlı ayaklanma” (baghi) suçlarından idama mahkûm etmiştir.

Medya

- **IranWire, İran'da Art Arda Üç Nöbet Tutan Tıp Öğrencisi Hayatını Kaybetti, 4 Nisan 2025:**

<https://iranwire.com/en/news/140055-medical-student-dies-after-working-three-consecutive-shifts/>

33 yaşındaki bir stajyer doktor, İran'ın kuzeybatısındaki bir hastanede art arda üç nöbet tutmasının ardından kalp krizi geçirerek hayatını kaybetmiştir. Tebriz Tıp Bilimleri Üniversitesi'ndeki kadın sağlığı ve doğum stajının son döneminde olan Narges Mohammadpour, Tebriz'de faaliyet gösteren bir kadın hastanesi olan Al-Zahra Hastanesi'ndeki üçüncü nöbetini tamamladığı 2 Nisan 2025 Çarşamba günü hayatını kaybetmiştir. 2025 Aslen Sakkızlı olan stajyer doktor, üniversitesinin İran Yeni Yılı tatili için 15 Mart – 3 Nisan 2025 tarihleri arasında uygulamaya koyduğu “Nevruz Sağlık Planı” kapsamında görev almaktaydı. Program, tatil döneminde sağlık personeli müsaitliğini azami düzeye çıkarmayı amaçlamaktadır. Adli tabip, henüz resmi ölüm nedenini belirlememiş olsa da Mohammadpour'a yakın kaynaklar, art arda nöbetlerin yol açtığı stresin kalp krizi geçirmesine yol açtığına inanmaktadır. Üniversite yetkilileri henüz olaya ilişkin resmi bir açıklamada bulunmamıştır.

- **Al Jazeera, İran polisi, başörtüsü yanlısı protestoyu güvenlik endişeleri nedeniyle dağıttı, 30 Mart 2025:**

<https://www.aljazeera.com/news/2025/3/30/irans-police-disperses-pro-hijab-protest-amid-security-concerns>

İran'da ilk defa yetkililer, ülkenin giysi kurallarının daha katı şekilde uygulanması çağrısında bulunan bir protestoyu dağıtmıştır. 29 Mart 2025 Cuma akşamı, Filistin'e destek için devlet tarafından düzenlenen Kudüs Günü etkinliklerinin bitmesinin ardından polis, haftalardır parlamento önünde

oturma eylemi gerçekleştiren düzinelerce protestocuyu dağıtmıştır. Bazı yerel medya organları, dini coşkuları nedeniyle protestoculara "süper devrimciler" adını vermiştir ve protestocular, İran'daki aşırı muhafazakâr kesimlerden övgü ve destek toplamıştır. Protestocular ve bazı katı görüşlü parlamento mensupları, parlamento başkanını ve cumhurbaşkanını, başörtü yasasını uygulamada gevşek davranmakla suçlamaktadır. Zorunlu başörtüsünü, İran'ın teokratik yapısının "düşmanları" tarafından ortadan kaldırmak istenen bir temel taşı olarak tanımlamışlardır.

Ancak Tahran Valisi Hossein Khosh-Eghbal, 29 Mart 2025 Cumartesi günü, protestoların "yasadışı" olduğunu belirterek polisin, izinsiz gerçekleştirilecek protestoları dağıtacağı uyarısında bulunmuştur. Protestolara neden haftalarca müsamaha gösterildiğini açıklamamış ya da muhafazakâr parlamento üyesi Javad Nikbin'in de ileri sürdüğü, protestoculara katılımları karşılığında para verildiği ve otobüslerle protesto alanına getirildikleri iddiaları üzerine yorumda bulunmamıştır. Polis, kadınların pek çoğunun, Tahran'ın yaklaşık 150 km güneyindeki kutsal Şii kenti Kum'dan geldiklerini doğrulamıştır.

- **Iran International, *Protestoların devam ettiği merkez İran'da, çiftçilerin kilit boru hattını ateşe vermesiyle su krizi daha da kötüleşiyor*, 30 Mart 2025:**

<https://www.iranintl.com/en/202503301875>

Protestocuların, İsfahan'daki kilit bir su sevki istasyonunu ateşe vermesi ve Yezd eyaletindeki yüz binlerce İranlıya su taşıyan hat kesintiye uğramış, merkez İran'da su kıtlığı nedeniyle düzenlenen protestolar hafta sonunda yoğunlaşmıştır. Iran International'a ulaşan görüntüler, çiftçilerin uzun süredir kullanım vaadi verilen ancak başka bir yere yönlendirildiğini söyledikleri Zayandeh Rud su kaynağına erişim talep ettikleri bir protestonun ardından, 29 Mart 2025 Cumartesi günü erken saatlerde pompa istasyonundan dumanların yükseldiğini göstermektedir.

İsfahan'daki çiftçiler hükümeti, su kaynaklarını özellikle Yezd olmak üzere diğer eyaletlere yönlendirmekle suçlarken bir zamanlar bölgedeki tarım faaliyetlerinin can suyu olan Zandeh Rud'a erişimlerinin hala kısıtlandığını belirtmektedir. Bu konuya ilgili yıllardır düzenlenen protestolara genellikle ağır güvenlik müdahalesi uygulanmaktadır. Kesinti, yarım milyon üzerinde nüfusa sahip Yezd'in, yetkililerin kırmızı düzey kıtlık olarak tanımladığı büyük çaplı bir acil duruma yol açmıştır. Yezd su idaresi başkanı Mohammad-Javad Mahjoubi, saldırının ardından boru hattının tamamen kapandığını belirterek tekrar ne zaman işlevsel hale geleceğinin bilinmediği yönünde uyarıda bulunmuştur.

Orta Afrika Cumhuriyeti

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler Orta Afrika Cumhuriyeti'nde Çok Yönlü Entegre İstikrar Misyonu (MINUSCA), MINUSCA, Haut-Mbomou'da barış gücü birliklerine yönelik ölümcül saldırıyı kınadı, 29 Mart 2025:**
<https://minusca.unmissions.org/en/minusca-condemns-deadly-attack-against-peacekeepers-haut-mbomou>

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Orta Afrika Cumhuriyeti Özel Temsilcisi ve Birleşmiş Milletler Orta Afrika Cumhuriyeti'nde Çok Yönlü Entegre İstikrar Misyonu (MINUSCA) Başkanı Valentine Rugwabiza, 28 Mart 2025 sabahında, Haut-Mbomou yerleşkesindeki Zemio'nun 24 km kuzeybatısındaki Tabane köyü yakınlarında bulunan bir MINUSCA kuvvetleri devriyesine düzenlenen pusuyu şiddetle kınamaktadır.

Kimliği bilinmeyen silahlı unsurlarca gerçekleştirilen bu aşırı şiddet olayında Kenyalı bir barış gücü askeri hayatını kaybetmiştir. Özel Temsilci, görevi sivilleri korumak olan barış gücü birliklerine yönelik bu alçak saldırı karşısında şok içerisinde. Kenya hükümeti ve halkıyla başsağlığı dileklerini paylaşırken hayatını kaybeden askerin ailesinin acısını derinden paylaşmaktadır.

Medya

- **The Associated Press (AP News), Orta Afrika Cumhuriyeti'nde, binlerce kişi Rus paralı askerleri Wagner'e karşı protesto düzenledi, 4 Nisan 2025:**
<https://apnews.com/article/central-african-republic-russia-wagner-d955ae10660d8dc5efdb258dd067be13>

Orta Afrika Cumhuriyeti'nde, 3 Nisan 2025 tarihinde binlerce kişi Devlet Başkanı Archange Touadera'nın, Rus paralı asker grubu Wagner desteğiyle üçüncü dönem başkanlığa adaylığını koymasını protesto etmek için sokağa çıkmıştır. Protesto, Touadera'nın üçüncü dönem başkanlığına itiraz eden muhalefet partileri tarafından düzenlenmiştir.

Orta Afrika Cumhuriyeti, Wagner paralı askerlerinin isyancı gruplarla savaşma ve barışı tesis etme teminatıyla faaliyetlerini yürütmeye başladığı ilk ülkelerden biridir. Wagner kuvvetleri, Touadera'nın şahsi korumalığını üstlenmiş, görev süresini süresiz olarak uzatabilecek Temmuz 2023 anayasa referandumunu kazanmasına yardımcı olmuştur.

Orta Afrika Cumhuriyeti'nde çatışmalar, çoğunluğu Müslümanlardan oluşan isyancıların yönetimi ele geçirdiği ve eski devlet başkanı François Bozizé'yi devirdiği 2013 yılından bu yana devam etmektedir. 2019 yılındaki barış anlaşmasında yer alan 14 silahlı grubun altısı, daha sonra anlaşmadan geri çekilmiştir. Yerel halk ve hükümet, 2021 yılında isyancıların Bangui'nin kontrolünü ele geçirmesine Wagner'in engel olduğunu belirtmektedir.

Somali

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), *UNICEF Somali İnsani Durum Raporu No. 02: Şubat 2025, 2 Nisan 2025:***

<https://reliefweb.int/report/somalia/unicef-somalia-humanitarian-situation-report-no-02-february-2025>

Somali'deki insani durum, kuraklığın, çatışmaların, gıda güvensizliğinin ve hastalık salgınlarının bir araya gelen etkileri nedeniyle kötüleşmeye devam etmektedir. Gıda Güvenliği Aşama Sınıflandırma'nın (IPC) Şubat 2025'te yayınlanan son bulguları, nüfusun neredeyse çeyreğini oluşturan 4.4 milyon kişinin, Nisan – Haziran 2025 aralığında kriz düzeylerinde (IPC 3. Aşama ya da üzeri) gıda güvensizliğiyle karşı karşıya kalacağını öngörmektedir. Somali ayrıca, Şubat 2025'te Eş-Şebab saldırılarında ciddi bir artışa tanıklık etmiş, Orta Şabel, Aşağı Şabel ve Hiraan bölgelerinde saldırılar yoğunlaşmıştır. Grup, Somali ordusu konumlarına birden fazla saldırı düzenleyerek Şabel nehri boyunca yoğun çatışmalar yaşanmasına yol açmıştır. Bu çatışmalar sonucunda 18,000 çocuk ve bakım sağlayıcı yerinden edilmiştir. Bu sayı, bu ay yeni yerinden edilen kişilerin %75'ini oluşturmaktadır. Yeni yerinden edilmeler, ülke çapında insani yardım operasyonlarının yükünü daha da artırmıştır.

Medya

- **Shabelle Media Network (SMN), *Sabiid Bölgesinde, Somali Kuvvetleri ve Eş-Şebab Arasında Gerginlikler Patlak Verdi, 4 Nisan 2025:***

<https://shabellemedia.com/tensions-between-somali-forces-and-al-shabaab-erupt-in-sabiid-area/>

Aşağı Şabel bölgesinin Afgooye kasabası yakınındaki Sabiid bölgesinde, 3 Nisan 2025 tarihinden bu yana Somali hükümet kuvvetleri ve Eş-Şebab militanları arasında gerginlikler yaşanmaktadır. Korku içinde yaşayan bölge sakinlerinin bir kısmı, çatışma ihtimaline karşı Afgooye'ya kaçmıştır. Mevcut olarak Eş-Şebab kontrolü altındaki Sabiid bölgesinde iki taraf arasında çatışmaların baş göstermesinin yakın olduğu düşünülmektedir. Grup, bölgenin kontrolünü geçtiğimiz hafta ele geçirmiştir. Bölgede birden fazla yoğun çatışma yaşanmış, Somali hükümet kuvvetleri Eş-Şebab'ın bitmeyen saldırılarının yol açtığı yoğun baskı karşısında geri çekilmek zorunda kalmıştır. Ek olarak, Sabiid'e yakın bir kasaba olan Awdheegle, artan gerginlikler nedeniyle yüksek düzeyde yerinden edilmeye tanıklık etmiştir. Bu yerinden edilmeler, Somali hükümetinin hala Eş-Şebab kontrolü altındaki bölgeyi geri alma girişimini takiben yaşanmıştır.

- **Radio Dalsan, *Somali Ordusunun Aşağı Şabel'de Düzenlediği Geniş Çaplı Operasyonda 70 Eş-Şebab Militanı Öldürüldü, 1 Nisan 2025:***

<https://www.radiodalsan.com/70-al-shabaab-militants-killed-in-major-somali-military-offensive-in-lower-shabelle/>

Hükümet yetkililerinin belirttiği üzere, yerel milis savaşçılarınin destek sağladığı Somali Silahlı Kuvvetleri (SNA) birlikleri, Eş-Şebab militanlarının Aşağı Şabel'in Sabiib ve Canole bölgelerine 31 Mart 2025 Pazartesi günü düzenlediği geniş çaplı bir saldırıyı geri püskürtmüş, en az 30 militan öldürülmüştür. Savunma Bakanlığı sözcüsü Sheikh Abukar Mohamed, yaptığı açıklamada saldırının hızla geri püskürtüldüğünü doğrulamıştır. Hazırlıklı ordu birlikleri, Somali ordusuna ait stratejik konumları hedef alan saldırıya kesin bir müdahaleyle karşılık vermiştir. Mohamed, her iki operasyonda öldürülen militanların naaşlarının ordu tarafından toplandığını da eklemiştir.

- **The Somali Digest, Hasan Şeyh, 12 Aydır Yineleyen Başarısızlıkların Ardından Uzlaşma Çağrısında Bulundu, 31 Mart 2025:**

<https://thesomalidigest.com/hassan-sheikh-calls-for-reconciliation-after-12-months-of-failures/>

Mogadişu'nun, tartışmalı yeni anayasayı 31 Mart 2024 tarihinde tek taraflı olarak uygulamaya koymasının ardından Somali Cumhurbaşkanı Hasan Şeyh Mahmud, milli siyaset konferansı düzenlenmesi çağrısında bulunmuştur. Çağrı, çalkantıların yoğunlaştığı bir dönemde gelmiştir: Federal Somali Hükümeti, Eş-Şebab'a karşı toprak kaybetmektedir, Puntlan ve Jubaland merkezi hükümetle bağlarını koparmıştır ve ülke, Eş-Şebab'ın Mogadişu'yu kuşatmasıyla varoluşsal bir güvenlik kriziyle karşı karşıya gelmiştir. Diyalog çağrısı, katı sloganı "Loo Joojin Maa" ("Kimse için durmayız") ile siyasi kapsayıcılığı reddetmesiyle tanınan Hasan Şeyh için önemli bir değişim teşkil etmektedir. Zayıflamış ve dağılan siyasi ittifak ve artan askeri başarısızlıklar karşısında, bir zamanlar kenara ittiği paydaşlarla bir araya gelmek dışında seçeneği kalmamıştır.

Araştırma Kurumları

- **Facility for Talo and Leadership, ACLED, Eş-Şebab'ın Somali'deki Aylık Saldırılarını %50 Oranında Artırdığını Söylüyor, 3 Nisan 2025:**

<https://www.ftl-somalia.com/acled-says-al-shabaab-has-increased-monthly-attacks-in-somalia-by-50-in-2025/>

El-Kaide ile bağlantılı militan grup Eş-Şebab, Somali'deki faaliyetlerini 2025 yılında ciddi ölçüde yoğunlaştırmıştır. Silahlı Çatışma Konum ve Olayı Veri Projesi'ne (ACLED) ve Savaş Çalışmaları Enstitüsü'ne göre grup, Hiiraan ve Orta Şabel bölgelerindeki aylık saldırılarını, 2024 yılı ortalamasına kıyasla yaklaşık %50 oranında artırmıştır. 18 Mart 2025 tarihinde, Eş-Şebab, Somali Cumhurbaşkanı Hasan Şeyh Mahmud'a suikast girişiminde bulunmuştur. Mogadişu'daki başkanlık sarayı yakınında yol kenarına yerleştirilmiş bir bomba, Mahmud örgüte karşı operasyonları denetlemek üzere ülkenin ana havalimanına gittiği sırada konvoyunu hedef almıştır. Cumhurbaşkanı saldırıda zarar görmemiş ve ön saflara doğru yolculuğunu sürdürmüştür. Suikast girişiminin yanı sıra, Eş-Şebab, Somali hükümetinin 2022 operasyonları sırasında kaybettiği çeşitli kasabaların kontrolünü de yeniden ele geçirmiştir. Bu kasabalar arasında, hükümetin ve müttefik kuvvetlerin geri çekilmesinin ardından aldığı Ba'adweyn dahil olmak üzere Mudug bölgesindeki çeşitli bölgeler başta gelmektedir.

Sudan

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR), *Sudan: Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri, Hartum'daki yaygın yargısız infazlar karşısında dehşet duyuyor*, 3 Nisan 2025:**

<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2025/04/sudan-un-human-rights-chief-appalled-widespread-extra-judicial-killings>

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri Volker Türk, 3 Nisan 2025 Perşembe günü yaptığı açıklamada, Hartum'un 26 Mart 2025 tarihinde Sudan Silahlı Kuvvetleri (SAF) tarafından geri alınmasını takiben sivillere yönelik yaygın yargısız infazlara ilişkin raporlar karşısında dehşete düştüğünü belirtmiştir. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, 26 Mart 2025 tarihinden bu yana sosyal medyada paylaşılan birden fazla korkunç videoyu incelemiştir. Videoların tamamı güney ve doğu Hartum'da çekilmiştir. Videolarda, bir kısmı üniforma giyen bir kısmı ise sivil giyimli silahlı adamların sivilleri acımasızlıkla, genellikle halka açık ortamlarda infaz ettiği görülmektedir. Videoların bazılarında failler, Hızlı Destek Güçleri (RSF) destekçilerini cezalandırdıklarını ifade etmektedir. Raporlar, infazlardan SAF ve Devlet güvenlik personelinin yanı sıra SAF'la ilişkili milisleri ve savaşçıları sorumlu tutmaktadır. Örneğin, Hartum'un güneyindeki Janoub Al Hezam bölgesinde, bir kadın dahil olmak üzere en az 20 kişinin, SAF ve ilişkili milisler ve savaşçılar tarafından öldürüldüğü bildirilmiştir.

- **Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), *"Akıl almaz bir dehşete tanıklık ettim": Cinsel şiddetin Sudan çapında kadınlara ve kız çocuklarına yönelik bir terör silahı olarak kullanılması*, 2 Nisan 2025:**

<https://www.unfpa.org/news/%E2%80%99Ci-witnessed-unimaginable-horrors%E2%80%99D-sexual-violence-used-weapon-terror-against-women-and-girls>

Savaş boyunca, Sudan çapında cinsel şiddetin bir terör silahı olarak kullanıldığına yönelik endişe verici raporların sayısı artış göstermiştir. 12 milyonun üzerinde kadın ve kız çocuğu ve artan sayıda erkek ve oğlan çocuğunun saldırı riski altında olduğu öngörülmektedir. Bu, bir önceki yıla kıyasla %80 artış teşkil etmektedir. Savaşın patlak verdiği Nisan 2023'ten bu yana durum ciddi bir şekilde kötüleşmiştir. Nüfusun neredeyse üçte birini teşkil eden 13 milyon kişi zorla yerinden edilmiştir ve sağlık sistemi yerle bir olmuş vaziyettedir. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), 90 mobil sağlık ekibi, 120 sağlık tesisi ve cinsel şiddet mağdurların anonim şekilde yardım alıp sığınabileceği 51 güvenli alan aracılığıyla üreme sağlığı ve koruma hizmetleri sağlamaktadır.

- **Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), *Kurum Dışı Güncelleme #103; Sudan'da Durum; 9 - 22 Mart 2025*, 30 Mart 2025:**

<https://data.unhcr.org/en/documents/download/115404>

Hartum, Kordofan, Darfur ve Beyaz Nil'in çeşitli kesimlerinde çatışmalar sürerken Sudan'da insani durum kötüleşmeye devam etmiştir. Tekrar eden hava saldırıları, insansız hava aracı saldırıları ve bombardımanlar, çok sayıda sivil kaybına ve ciddi düzeyde altyapı hasarına yol açmıştır. Güney Sudan'ın Yukarı Nil bölgesinde, özellikle Nasir, Ulang ve Longechuk yerleşkelerinde olmak üzere durum, Güney Sudan Halk Savunma Kuvvetleri (SSPDF) ve Beyaz Ordu arasındaki çatışmalar nedeniyle ciddi şekilde kötüleşmiştir. Mart ayının başından bu yana devam eden yoğun hava saldırıları çok sayıda sivil kaybına, konutlarda geniş çaplı hasara ve toplu yerinden edilmelere yol açmıştır. Bir zamanlar Etiyopya'dan önemli bir geri dönüş koridoru olan ve günlük 300-500 kişinin kullandığı Nasir'de,

mültecilerin Etiyopya'ya kaçmasıyla hareket yönü tersine dönmüştür. Maiwut'taki sınır gözlem faaliyetleri, günde ortalama 363 kişinin Etiyopya'ya geçtiğini göstermektedir. Genel güvenlik iklimi ise hala gergin ve öngörülemezdir.

Devlet Kurumları

- **Alman Federal Göç ve Mülteciler Dairesi (BAMF), *İltica ve Göç Bilgi Merkezi Bilgilendirme Notları*, 31 Mart 2025:**

https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/EN/Behoerde/Informationszentrum/BriefingNotes/2025/briefingnotes-kw14-2025.pdf?__blob=publicationFile&v=2

Yakın tarihli raporlara göre Sudan Silahlı Kuvvetleri (SAF), başkent Hartum'un kontrolünü, 26 Mart 2025 tarihinde Hızlı Destek Güçleri'nden (RSF) aldığını duyurmuştur. Gözlemciler göre bu stratejik zaferin savaşın bitmesinin yakın olduğu anlamına geldiği şüphelidir zira RSF, hala büyük ölçüde kontrolü altındaki Darfur'a çekilmektedir. Gözlemciler, RSF'nin Darfur'a çekilmesinin Arap olmayan nüfusa yönelik yeni bir şiddet dalgası tetiklemesinden korkmaktadır.

24 Mart 2025 tarihli raporlar, en az 19 Hristiyanın SAF istihbarat birimi tarafından gözaltına alındığını bildirmiştir. Bu tür olaylar ilk defa yaşanmamaktadır: Ocak 2025'te en az yedi Hristiyanın ve Ekim 2024'te Hızlı Destek Güçleri (RSF) kontrolündeki bölgelerden kaçan yirmi altı Hristiyanın Sudan ordusu istihbarat birimi tarafından gözaltına alındığı aktarılmıştır. Raporlara göre gözaltına alınan 26 kişi itirafta bulunmaları için işkenceye maruz bırakılmıştır. Hristiyan azınlığı hedef aldığı söylenen tek taraf Sudan ordusu değildir: RSF militanlarının, kontrolü altındaki bölgelerde Hristiyanları, yardım alabilmeleri karşılığında din değiştirerek Müslüman olmaya zorladığı aktarılmaktadır. Ek olarak, militan grup tarafından başarısız kaçma girişimlerinin hapse atılmakla cezalandırılacağı yönünde tehdit edildikleri de bildirilmektedir.

Medya

- **Anadolu Ajansı (AA), *Sudan'da Hızlı Destek Güçleri 89 sivil öldürdü: Hak örgütü*, 3 Nisan 2025:**

<https://www.aa.com.tr/en/africa/sudan-s-rapid-support-forces-kill-89-civilians-rights-organization/3526796>

Sudan'da faaliyet gösteren bir insan hakları örgütünün 2 Nisan 2025 tarihinde belirttiği üzere Sudan'da, paramiliter Hızlı Destek Güçleri'nin (RSF) Omdurman'daki köylere düzenlediği saldırılar sonucu en az 89 sivil hayatını kaybetmiştir. Acil Durum Avukatları, yaptıkları açıklamada "Hızlı Destek Güçleri, 27 Mart'tan bu yana güney Omdurman'da 15'ten fazla köye saldırmıştır," ifadelerini aktarmıştır. Açıklamada, "Saldırılarda en az 89 kişi hayatını kaybederken rastgele bombardımanlar, doğrudan silah ateşine maruz kalma ve çatışmalar nedeniyle yüzlerce kişi yaralanmıştır," bilgisine yer verilmiştir. RSF'nin evleri hedef alarak baskınlar düzenleyerek ve evlerde bulunan kişileri öldürerek "insan haklarını ve uluslararası hukuku açıkça ihlal ettiğini" belirten açıklama, RSF kuvvetlerinin evleri ve dükkanları yağmaladığını, köylerde çok sayıda genç erkeği tutuklayarak "silah zoruyla yağmalanan malları taşıttığını" da eklemiştir RSF tarafından yağmalanan köylerin "tamamen sivil olduğunu ve hiçbir askeri kuvvetin bulunmadığını" belirten açıklama, saldırıların "bölge sakinlerini korkutmayı ve zorla yerinden etmeyi amaçlayan savaş suçları" olduğunu ifade etmiştir.

- **Inter Press Service (IPS), *Açlık ve Artan Güvensizlik, Sudan'ı Çöküşün Eşiğine İtiyor*, 2 Nisan 2025:**

<https://www.ipsnews.net/2025/04/hunger-heightened-insecurity-pushes-sudan-brink-collapse/>

İki yıldır devam eden iç savaşın ve sonucunda yaşanan uzun süreli krizlerin ardından Sudan, dünyanın en büyük yerinden edilme krizini yaşamaya devam etmektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne (UNHCR) göre artan güvensizlik, yaygın kıtlık, ekonomik zorluklar ve iklim şokları, yaklaşık 25.6 milyon kişinin hayatını tehdit etmektedir. 28 Mart 2025 tarihinde, Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Sudan'daki ihtiyaçların boyutunu incelediği bir rapor yayınlamıştır. Mevcut olarak, Sudan nüfusunun yaklaşık yarısının akut gıda güvensizliğiyle karşı karşıya olduğu öngörülmektedir. Kuzey Darfur ve Batı Nuba Dağları dahil olmak üzere beş bölgede kıtlık ilan edilmiştir. FAO, Darfur, Hartum ve Kordofan gibi çeşitli çatışma noktalarında kıtlığın başlamasının yakın olduğunu öngörmektedir. FAO, kötüleşen güvenlik durumu ve iklim şokları sonucunda nüfusun neredeyse üçte ikisinin geçim kaynaklarının kesintiye uğrayacağını öngörmektedir.

Yasal Uyarı:

Mevcut derleme, seçili ülkelerin vatandaşlarına yönelik mülteci statüsü belirlemeye ilişkin hususlarda UNHCR Türkiye tarafından toplanan menşe ülke bilgilerini (MÜB) derlemektedir.

Derleme kamuya açık bilgilere, çalışmalara ve yorumlara dayanmaktadır. Derleme açıklayıcı nitelikte olmakla birlikte ne kamuya açık alanda mevcut olan bilgilerin tamamını kapsamakta ne de insan hakları koşullarına ilişkin genel bir rapor olması amaçlanmaktadır. Rapor, herhangi bir bireysel mülteci talebinin esasları konusunda nihai değildir. Tüm kaynaklar alıntılanmış ve tamamıyla referans verilmiştir. Kullanıcılar alıntı yapılan belgelerin tam metnine bakmalı ve bireysel başvurulardan kaynaklanan belirli araştırma konularına atıfta bulunarak kaynak materyalin güvenilirliğini, ilgililiğini ve güncelliğini değerlendirmelidir.